

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือที่ ลต ๐๐๐๔/๕๖๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก สรุปข้อเท็จจริงจากคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ดังนี้

๑. ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคเสรีธรรม (ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔) วันอาทิตย์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง ต่อมาในคราวประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ของพรรคไทยรักไทย วันเสาร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลัก

๒. หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทย ได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองทั้งสองเข้าด้วยกันต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยมีพรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง ตามมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งได้เสนอความเห็นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า การรวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคการเมืองหลัก พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยได้ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคแล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื่องจากที่ประชุมใหญ่ของพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย เห็นชอบให้รวมกันโดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคการเมืองหลัก ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และแจ้งให้นายทะเบียน

พรรคการเมืองในฐานะผู้ร้องทราบ กับทั้งส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย เพื่อยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้อง

ปรากฏว่า นายประจวบ ไชยสาส์น หัวหน้าพรรคเสรีธรรม ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๔ ถึงศาลรัฐธรรมนูญ ยืนยันมติของที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ ของพรรคเสรีธรรม ซึ่งได้ประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๔ ที่ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคหลัก พร้อมกันนี้ได้แจ้งด้วยว่าคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเป็นการชอบแล้ว และพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ถึงศาลรัฐธรรมนูญ สรุปรว่า พรรคไทยรักไทยไม่ได้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ หรือขอให้มีการสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับคำร้อง มีดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

“มาตรา ๓๒๘ นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งอย่างน้อยให้กระทำได้โดยบุคคลตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไป และการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมือง

(๒) การเลิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ โดยมีให้นำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งหรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้ง มาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง”

ฯลฯ

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

“มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

๔๑๑

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่มีการรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง และให้นำมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยดำเนินการตามกฎหมายขอให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อไปรวมกับพรรคไทยรักไทย ที่เป็นพรรคหลัก ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่น คำร้องขอให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย เรื่องนี้ได้ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ กรณี รวมพรรคมวลชนเข้ากับพรรคความหวังใหม่

ดังนั้น เมื่อที่ประชุมใหญ่พรรคการเมืองทั้งสองคือ พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย ต่างมีมติเป็นเอกฉันท์ที่จะรวมกันโดยมีพรรคไทยรักไทยเป็นพรรคที่เป็นหลัก และหัวหน้าพรรคการเมือง ทั้งสองที่จะรวมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๔ มาตรา ๓๓ บัญญัติให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งยุบพรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคหนึ่งที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม ไปรวมกับพรรคไทยรักไทยได้

ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ